Štev. 48. (Tek. račun s pošto. C. C. con la Posta) V Trstu, petek 25. novembra 1927. - Leto VI. Leto V.

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella centro 87. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 5 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV.
«MALI LIST» - Trieste - C. Corr. Postale
LICEJSKO KNJIŽICA (Dr. Puntar)
LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)
oglašanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 25. novembra: Katarina; Jukunda. — Sobota, 26.: Konrad; Silvester. — *Nedelja*. 27.: Valerijan; Virgil. — Ponedeljek; 28.: Gregorij. — Torek, 29.: Saturnin; Demetrij. — Sreda, 30.: apostol Andrej; Konstancij. — Četrtek, 1. decembra: Eligij; Natalija (Boženka). — Petek, 2.: Hromacij; Bibijana. — Sobeta, 3.: Frančišek Ksaver; Lucij.

MALE NOVICE.

Za nove naročnike.

Marsikdo se želi na Mali list nanovo naročiti, ko dozdaj še ni bil naročen. Taki naj se takoj prijavijo po dopisnici in jim s prvo številko pošljemo tudi ček za 10 L. S tem zaračunamo naročnino za l. 1928., te številke, ki še letos izidejo, pa jim pošljemo zastonj. Vsak naročnik naj pridobi še enega novega, December bodi mesec za razširjenje dobrega tiska!

Državna zastava.

Mussolini je ukrenil, da bo zanaprej na državni zastavi poleg savojskega grba tudi fašistovski znak (butara palic s sekiro). V kratkem izide uradna naredba. Pri zastavah regimentov pa ostane vse postarem.

Noblova nagrada.

Za leto 1926. je bila bogata Noblova nagrada za leposlovno delo prisojena italijanski pisateljici Graciji Deledda, ki je Sardinka in opisuje v svojih delih sardinsko življenje. Pisateljica je že odpotovala na Švedsko, da se udeleži seje akademije in prejme nagrado. Za l. 1927. nagrada še ni bila oddana.

Papeški konsistorij.

Napoveduje se pomemben konsistorij za december. V nagovoru bo baje papež obsodil pretirani nacionalizem; imenovani bodo tudi novi kardinali. Tudi v vatikanski diplomaciji se napovedujejo nekatere spremembe. Nuncij Pellegrinetti bi šel po teh vesteh iz Belgrada v Varšavo.

Zavod sv. Hieronima.

Že leta in leta se vleče spor glede tega starodavnega in bogatega zavoda v Rimu, ki je bil prvotno ustanovljen za «Ilirce», t. j. Jugoslovane, da se njihovi katoliški duhovniki zamorejo izobraževati v bogoslovnih vedah. Naša vlada je odstopila Jugoslaviji že davno vse pravice. Jugoslavija je voljna zavod izročiti cerkveni oblasti v upravo s pogojem, da bodo v zavodu uživali dobrote le katoliški študenje jugoslovanske narodnosti in da bo ravnatelj vedno Jugoslovan. Na te pogoje Vatikan dozdaj ni pristal in tako tiči spor vedno na mrtvi točki. To je tudi ena glavnih ovir, da se ne sklene konkordat med Vatikanom in Jugoslavijo.

Obsojeni komunisti.

Posebni tribunal v Rimu je obsodil dva komunista (Gracijan Marino in Georgina Rossetti, ženska) na 18 let ječe. Bratranec Georgine, Adrijan Rossetti je bil oproščen.

Ali bo pravi?

Poročali smo ob svojem času o umoru bivše gostilničarke Bratinove na Cesti pri Sv. Križu. Takrat so prijeli nekaj osumljenih oseb, med temi tudi domačega hlapca, katere pa so kasneje izpustili. Sum je padel na nekega Matija Trevižana iz Sv. Križa. Razne okoliščine govore proti njemu in utegne biti res on pravi krivec. Nahaja se v zaporu.

Koliko je umobolnih.

V Italiji se nahaja po uradnem štetju okroglo 63 tisoč umobolnih oseb. Na vsakih 10.000 ljudi je 16 bolnih na umu.

KAKO VELIK JE LONDON.

Vsak dan čez 4 milijone voznih listkov.

Ravno trideset let je tega, kar je londonska omnibus družba «General Omnibus Company», kakor se nazivlje, strmečemu svetu naznanila, da potrebuje tedensko ogromno število, štiri milijone voznih listkov. Torej, štiri milijone tedensko, danes pa jih porabi dnevno štiri in pol milijona. Tu si vsakdo lahko sam napravi sliko, koliko večji da je promet na londonskih ulicah danes, kot pred tridesetimi leti.

Pri urejevanju in razpošiljanju voznih listkov dela tristo žensk in deset velikih tovornih avtov ima družba, s katerimi razvaža listke devetim tisočem sprevodnikov v 47 garažah. Vsak večer pregledajo mehaniki vseh devet tisoč kontrolnih klešč in torbe napolnijo z novimi bloki voznih listkov. Na otoku, ki se imenuje otok tramvajskih listkov, so tiskarne, ki ne tiskajo nič drugega, kot samo vozne listke za omnibus družbo, tramvaj in pa kinovstopnice. Tu je 700 delovnih moči.

Za vozne in druge listke, ki jih izdelujejo na tem otoku, potrebujejo 50 ton papirja tedensko. Iz ene tone papirja napravijo milijon vozovnic. Vsi listki imajo zaporedne številke in serije, vsaka serija po deset tisoč listkov.

Sploh je Anglija največji producent voznih listkov. Izdelujejo jih za ves britanski imperij in celo za inozemstvo. Tiskajo jih v desetih raznih jezikih.

Tudi železniški vozni listki so se silno pomnožili. Železniške družbe na Angleškem imajo shranjene vozne listke iz vseh desetletij, odkar vozijo vlaki. Ravno tako beležijo število izdanih vozovnic. Neka postaja je rabila leta 1847. 250 voznih kart v pol leta, 50 let pozneje pa pet tisoč v istem času, v prvi polovici tekočega leta pa je porabila ista postaja 26.000 listkov. Današnji stroji s katerimi delajo železniške vozne listke, so tako popolni, da jih izgotove 500 v eni minuti.

MIHEC: Tri leta list so pošiljali,
da bi „Ta malega" izpodkopali.
Za naročnino niso nič prašali,
le pesek so ljudem v oči metali.

JAKEC: Pretečejo leta tri,
po deželi sel hiti:
„Plačajte tudi vi,
če ne vas advokat dobi!"

Cerkveno odlikovanje.

Papeževi komorniki (monsinjori) so postali v tržaški škofiji sledeči gospodje: dr. Jakob Ukmar, promotor justitiae pri škof. kuriji, Josip Jurizza, župnik v Rojanu, Fran Sila, župnik pri Sv. Ivanu, Rudolf Završnik-Saverni, župnik v trž. bolnišnici, prof. Just Tamaro, katehet v pokoju, Štefan Kropek, župnik v Starem Pazinu. Novim monsinjorom častitke in voščila!

Cankarjeva slava.

Odlični slovenski pisatelj Ivan Cankar je dosegel že evropsko slavo. Njegovi spisi se prevajajo v razne kulturne jezike. Na umetni svetovni jezik «esperanto» je zdaj preveden Cankarjev spis «Hlapec Jernej in njegova pravica».

Angleške neprlike.

Na Angleškem je veliko premogarjev brez dela; baje do 50 tisoč. Dolgotrajna brezposelnost povzroča nevoljo med delavstvom in polagoma se tudi sploh med občinstvom maje zaupanje v Baldvinovo vlado. Delavska stranka pridobiva spet več ugleda in ima nado, da bo pri bodočih volitvah konservativce ponižala. Bomo videli.

Nemec plačuje dolgove.

Po Dawesovem načrtu za odplačevanje vojnih odškodnin je plačala Nemčija za četrti letni obrok v prvih dveh mesecih Francozom 146 milijonov zlatih mark, Angležem 52 milijonov, Italijanom 14 milijonov. Od tega je dala nekaj v gotovini, nekaj pa v blagu (premog, koks).

Dolarski strio.

Od januarja do septembra so amerikanski kapitalisti posodili Evropcem čez 1 milijardo dolarjev. Če bi ne bilo nič drugih dolgov, samo za te nove bo treba letno več ko milijardo v lirah za obrestovanje. Evropa je gospodarsko vsak dan bolj usužnjena amerikanskemu kapitalu. Kdaj jo bo pamet srečala?

Pustite ptice v miru!

Ponekod so začeli slabi ljudje loviti ptice in jih prodajati za meso. Ta grda in škodljiva navada se mora zatreti. Kjer je kak tak surovež, naznanite ga na občino, da mu bodo preprečili nadaljevanje tega nečednega dela.

Dober zaslužek.

V Maroku so domači razbojniki, oziroma uporniki, dosegli lep denaren uspeh. Ujeli so par gosposkih Francozov in jih odpeljali v hribe. Zahtevali so zanje veliko odkupnino in bojno premirje. Konečno so se menda zadovoljili z osmimi milijoni frankov.

Nova zveza.

V jugoslovanski skupščini so se zvezali tesneje samostojni demokratje z Radičem. Hoteli so pridobiti za zvezo tudi Davidoviča, ki je pa dovolj previden, da se ne zareče. Kako zanesljiv zaveznik je Radič, pokazal je kmalu po sklenitvi zveze s Pribičevičem. Govoril je v skupščini in kar naenkrat ga je zaneslo pa je začel udrihati po samostojnih demokratih, svojih zaveznikih.

Marš ven!

Stalin, predstavnik komunistične stranke na Ruskem, je takoj po končanih novemberskih paradah izključil iz stranke Trockega in Zinovjeva, dva najodličnajša sodelavca pokojnega Lenina. Izključena sta, ker sta kritizirala sedanji vladni sistem, ki ni prav nič več komunističen.

Največja mesta.

Po številu prebivalstva je v Italiji največje mesto Neapelj z 941.000 prebivalci. Za njim pride Milan z 916.000, potem šele Rim z 850.000. Rimu je za petami Genova s 612.000, njej pa Turin s 540.000. Opaža se pa, da Rim najhitreje narašča in utegne čez dalj časa priti na milijon.

Za krščansko vzgojo.

Podoben zavod kot je v Kopru ali v Gorici ali v Št. Vidu pri Ljubljani, gradita v Zagrebu zagrebški nadškof in djakovski škof. Zgradba ne bo ena sama velika, temveč jih bo sedem. Zavod bo kar najmoderneje opremljen, bo imel lastno bolnico in zvezdarno. Prostora bo za 500 dijakov. Upajo, da bo s prihodnjim šolskim letom zavod že otvorjen. Bog daj svoj blagoslov velikemu delu.

Nemci v Jugoslaviji.

V mejah Jugoslavije imajo Nemci 64 otroških vrtcev, 236 osnovnih šol, 10 meščanskih šol, 13 razredov srednjih šol. Imajo zelo veliko časopisja: 6 dnevnikov, 17 tednikov in 2 mesečnika. Šteti so pa samo listi, ki pišejo ne le v nemškem jeziku, ampak tudi v nemškem duhu. Če bi šteli še druge, bi bilo večje število.

Jugoslovansko ladjevje.

Trgovinsko ladjevje nove jugoslovanske države je že precej številno. «Agenzia di Roma» je objavila te številke: Za oceansko plovbo imajo 55 parnikov, za veliko obrežno plovbo 9 parnikov, za malo obrežno plovbo 136 parnikov, dalje še 2 jadrnici za veliko plovbo in 703 jadrnice za krajšo plovbo; ribiških ladij je motornih 39, na jadra pa 5237; motornih čolnov je 84, malih jadrnic pa 4873. Skupaj sešteto je 11.138 komadov in sicer 323 na mehanični pogon, 10.815 pa na veter. Srednja starost velikih ladij je 23 let, velikih obrežnih ladij 18 let, malih obrežnih ladij 25 let.

ZANIMIVOSTI.

Lovci na glave.

V republiki Ekvador v Južni Ameriki živi indijansko pleme, ki mu je najljubša zabava, če odrežejo nasprotniku glavo in jo shranijo doma. Ne oblasti in ne misijonarji jim niso mogli izbiti tegrde navade. Izgovarjajo se, da morajo z glavami sovražnikov potrkati po smrti na nebeška vrata, sicer se jim ne odprejo.

Nove šipe na okna.

Znano je, da je takozvana ultravijoličasta luč za zdravje potrebna. Po ultravijoličastih žarkih blagodejno učinkuje planinski zrak, v dolini pa prah in dim popijeta to luč večjidel. Zlasti pa to luč popijejo šipe v oknih! Učenjaki so našli, da živali iz tropičnih, vročih dežela za steklenimi šipami ne uspevajo. Zdaj so na Angleškem iznašli nove šipe — «vita šipe» —, ki so bogate na kremencu in vijoličaste luči več ne zadržujejo. V Londonu so dali opice in tuje kače za tako steklo in zdaj ta golazen izborno prospeva. Treba bi bilo misliti seve najprej ne na živali, marveč na človeka. Treba bi bilo takih novih oken v naše bolnišnice in mestna stanovanja, kjer ljudje ne pridejo dosti na prosti zrak. Žal, je cena zdaj še previsoka, ali če je poročilo resnično, bomo kmalu stare šipe zamenjali z novimi.

Zgodovina kravate.

Moderna oblika kravate izhaja iz leta 1660. V tistem času je dospel v Pariz na Francosko polk Hrvatov («Kroat» so jim pravili Francozi), ki so nosili okoli vratu trak zavezan pod brado v pentljo. Pri navadnih vojakih je bil trak iz preprostega blaga, častniki so pa nosili svilene ali muslinove, ki so včasih imele na koncih čope. Parižanom je hrvaška novost tako ugajala, da ni bilo dolgo, ko so si jo prilastili tako vojaški krogi kakor tudi bogati meščani. Po Hrvatih so ovratnice dobile ime «kravate».

Orlov kakor vrabcev.

Pri nas je orel jako redek in ga hočejo na vse načine ohraniti. Drugod je pa drugače. A Avstraliji na primer je orlov izredno veliko, cele jate letajo okoli; za hrano si izbirajo izključno le jagnjeta. Ker redi Avstralec ovce zaradi njih volne, ne pa za orle, je seveda na orle zelo hud in jih skuša kakorkoli zatreti. Poskusi s strihninom itd. se niso obnesli, orli se na strup brž navadijo, in jim nič ne škoduje. Sedaj so razpisane nagrade; za vsakega ustreljenega orla dobiš za nagrado 25 lir naše vrednosti.

Načrt nove zbornice.

Znano je, da je sedanji državni zbor obsojen na smrt. Fašizem je odločno protiven demokratičnemu parlamentu, kakor se je razvil v dobi liberalizma. S tem sicer ni rečeno, da sploh ne bo nobenega zbora, a prihodnji parlament bo po načrtih fašizma čisto drugačen.

Prvo temeljno načelo novega parlamenta bo to, da bodo zastopniki samo čisti in zanesljivi fašisti. Zato sploh ne bo dovoljeno snovati kakšnih koli strank. V celi Italiji bo veljala le ena sama stranka: fašistovska.

Del novih zastopnikov bodo imenovate sindikalne organizacije; pravzaprav ne imenovale, ampak samo predlagale. Predložena imena bo veliki svet fašistovske stranke pregledal in osebe pretehtal, če so dovolj zanesljive, če imajo ne le sposobnosti za praktično delo, nego tudi pravo fašistovsko vero in nacionalistično mišlenje.

Poleg sindikalnih zastopnikov bodo v novem parlamentu še osebe, ki jih pošlje noter naravnost stranka sama.

Volilnih okrožij ne bo; vse državno ozemlje bo eno samo volilno okrožje.

Volilna pravica ne bo splošna. Samo tisti državljani bodo mogli voliti, kateri s svojimi sindikalnimi prispevki dokazujejo, da so delovni državljani. Tudi drugi, ki sicer niso v sindikatih, bodo imeli volilno pravico, če so državni skupnosti koristni.

Število poslancev nove zbornice bo nižje, kakor je bilo doslej. V stari zbornici je 560 poslancev. V novi jih bo samo 400.

O čem bo novi parlament razpravljal, se bo kasneje določilo.

Senat (zgornja zbornica) ostane še zanaprej tako sestavljen kakor dozdaj. Le glede notranjega poslovanja se bo reformiral.

Taka so torej osnovna vodila, ki jih je Veliki svet fašistovske stranke dal pravosodnemu ministru, da bo na ti in taki podlagi izdelal tozadevne zakone.

Nova knjiga.

Zvezde in cvetice.

Knjiga o hvaležnosti. Spisal profesor Anton Kržič. V Ljubljani 1927. Izdal Alojzij Stroj. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. Str. 304. Cena 25 Din. Knjiga je izšla v komisijski zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani.

V lepi opremi je izšla te dni pomembna knjiga, ki je nismo niti v sanjah pričakovali — knjiga o hvaležnosti. «O hvaležnosti?» se začudiš in zmaješ z glavo, ker meniš, da bi se o vsem lažje pisalo ko o tem predmetu. In vendar! Pokojni Kržič, ki je napisal celo vrsto vzgojnih knjig in sestavkov, ki je vse svoje življenje posvetil vzgoji mladine in naroda, se je lotil težavnega, a hvalevrednega dela, katero bo, upajmo, rodilo bogate sadove iz roda v rod v veselje, zadovoljnost in srečo našega človeka.

Ko spoznaš pravo podlago hvaležnosti in se zaveš, da je hvaležnost naša dolžnost in veš, v čem se razodeva, zažari pred teboj v vsej lepoti in tedaj se šele prav zgroziš nad ostudnostjo nehvaležnosti.

Tako nas seznani pisatelj s cvetico hvaležnosti in nam potem kaže zvezde, ki nam svetijo in izžarevajo dobroto v ljubezni Boga Stvarnika, Boga Zveličarja in Boga Posvečevalca. Prvi del je zanimiv, a drugi še vse bolj, ker ko te pisatelj seznanja z dobroto, te vodi z veščo roko učenega vodnika po vesoljstvu in ti s svojim znanjem, ki ga podčrtuje z obilnimi citati, opisuje zemljo in solnce in zvezde, da se kar čudiš in strmiš in se sproti zavedaš svoje nevednosti in - nehvuležnosti, ki se pa umika kakor megla pred solncem.

In še noč in dan prav spoznaš in štiri letne čase in potem izveš, kaj in kako je z zrakom in vetrom, meglo in oblaki, kaj sta luč in gorkota in še o vodi in padavinah te pouči, kakor bi te težko kaka druga knjiga. Tudi o kamenju, rastlinstvu in živalstvu bi želel kaj več vedeti? Ne odlagaj knjige in beri dalje in pred tabo se bo odpiral nesluten razgled v to trojno kraljestvo prirode.

Spoznal si vesoljstvo, pa bi spoznal rad še sebe samega človeka. Tudi tu te učeni vodnik zadovolji in ti razloži najpopolnejši umotvor Stvarnikov s tako lahkoto in spretnostjo, da mu brez težave slediš pa naj ti razlaga ustroj telesa ali te uvaja v tajne duše in njenega dejstvovanja.

Pomembna knjiga so Zvezde in cvetice. Ponembna in potrebna! Ne vem v naši vzgojni književnosti vrstnice, ki bi jo mogel bolj priporočati. Mladini in odraslim, otrokom in staršem, gojencu in vzgojitelju bo dobrodošla, pridigar in predavatelj bo rad segel po njej in zato bi ne smelo biti hiše, kjer bi se je ne omislili, sleherna šola in sleherno društvo bi si jo moralo naročiti za svojo knjižnico, ker knjiga o hvaležnosti bo kakor solnce, kamor pride: vse poživi in prerodi. Zato vzemi jo v roke in jo beri!

Bral jo boš lahko. Če meniš, da je Kržič pisatelj starega kova, se kaj kmalu prepričaš, da si se motil, kar izdajatelj je poskrbel, da je jezik brezhiben in da povsem odgovarja današnjim zahtevam Breznikovega pravopisa.

Kaj nam z dežele pišejo

ORBOV.

Že dolgo ni bilo glasu iz naše vasi, kakor da bi vse izmrlo. Pa le dobrih novic ni, a slabega je koj dosti. Letino smo imeli kakor drugod po Istri, kaj bi naštevali! Zdaj pa je zima začela in sneg pada. Nekaj se je zaslužilo pri popravljanju ceste, ki vodi od nas čez Golac na Buzet in Polo. Pa slabo vreme je dela zaustavilo.

O naših dekletih se je že večkrat pisalo, ne kaj pohvalno. Tiste dni okrog nabora so zelo norele. Pol ducata je neugnanih, ki zvečer, ko gredo fantje spat, delajo kraval po vasi. Niti v slabem vremenu ne odnehajo; dežnike vzemo in se postavijo pred kakšna vrata in tam pojo. Tudi mlajše pupice se uče od njih vasovati. Nek voznik, ki gre vsak teden enkrat ali dvakrat skozi vas v Trst, me je nekoč vprašal, zakaj fantje ne razženejo te babje bande. Pa sem rekel: Kako, če jim niti očetje in matere niso kos!

Tembolj pa moram pohvaliti naše fante, ki so pametni in trezni, da že dolgo ni bilo takih fantov v Obrovu. Tako se je zasukalo pri nas.

DOLNJE LEŽEČE.

Večkrat sem že mislil pisati v naš list, ali roka mi je težka in pero mi slabo teče; slednjič sem se vendar odločil, da zapišem par besed. Kakor druge kraje po Krasu, tako je tudi nas obiskala to leto suša in pustila svoje slabe posledice, ki se čutijo tem huje, ker ni postranskih zaslužkov. Kmetje smo prisiljeni misliti vse več na to, kako bi si sami pomagali. V naših razmerah bi morala biti *živinoreja temelj kmetovanja.* Brez te ne pridemo nikamor naprej. Razloga sta dva: 1. Neposredni dohodki iz živinoreje so razmeroma največji in najbolj stalni; 2. rodovitnost zemlje odvisna je vedno bolj od gnojenja. Hlevski gnoj je najpopolnejša vrsta gnojila, ker ima v sebi vse prvine, ki so potrebne za rastlinsko rast. Čim več bomo redili živine, tem več bomo imeli tudi gnoja in bomo toliko uspešneje obdelovali svoje njive. Seveda predpogoj dobre živinoreje so travniki in pašniki. Preko travništva torej vodi pot do izboljšanja gospodarstva sploh. Zato moramo priti do prepričanja, da je treba tudi travorodni svet po svoje obdelovati in skrbno gojiti. Naši travniki so sicer siromašni, a tudi na njih se da pridelek podvojiti, če se polotimo umnega obdelovanja. Koliko je pa sveta, ki se travnik ali pašnik imenuje, pa mu je komaj kaj podoben. Tu bi bilo treba šele travnik narediti. Kolik napredek bi bil to. Zimsko dobo naj bi vsi porabili za taka dela, ki se bodo prav dobro izplačevala. Čim večji bo pridelek krme, tem bolje bomo redili živino in tako svoje gospodarsko stanje v celoti izboljšali na vse strani.

Koliko si drugod ljudje pomorejo s sadjem, pri nas pa ga komaj poznamo. Ali ne bi uspevale po naših doleh jabolka in češplje, po bližnjih travnikih češnje in hruške, na primernem solnčnem kraju trta in breskev. Če bi po dobrem preudarku in v gotovem redu nasajali, gotovo bi čez desetletje videli uspehe. Če bomo pa po stari šegi sajenje in gojenje prepuščali naravi, bo zmeraj slabše, pa se bomo izgovarjali, da «pri nas ne raste sadje».

Zimski čas vzemimo radi v roke koristne knjige. Naroči se na «Gospodarski list». Veliko se boš naučil iz njega in ne bo ti žal za tistih 10 lir naročnine.

SMRJE.

V nedeljo 6 t. m. so se zbrali nedorasli fantje. Napravili so si voz, katerega so dekleta oplela; pa ne vsa dekleta, le bolj tiste, ki so hude za ples. Vzeli so godca in se peljali v Bistrico. Ko so prišli tja, je bilo pa vse kaj drugega ko ples in špas. Bili so samo Smrjani in nič jim ni šlo na smeh in korajžo, ker druge vasi niso bile zastopane. Iz Smrij so bili pa skoro vsi fantje tam; druščino se jim delale kake tri dekline, druge pa so ostale doma v Smrjah. *Opazovalec.*

LOKEV.

Dopisnik se pritožuje, da se po vasi premalo pazi na snago. Ob cestah in hišah se vidijo odpadki, vampi, čreva in podobno, kar psi raznašajo in zanašajo celo po stanovanjih. Občinski možje naj bi v korist javnega zdravstva svetovali podeštatu primerne ukrepe.

Pepo brez doma.

Po Mačkovljah in tam okoli.

Ambet sm mogu buoje doste hodet po svete, ko sm teu kej čet ale pej vit. Zdej sn ratou modern jen bogat, jemen avtomobil jen še kej druzga. Une teden pasane je pršo Desete bret h mene jen je reko, de mormo jet mus na špaš, zdej ke jemmo avto. Skočila smo na veturo jen berbek u Mačkole. U Mačkolah smo šle u oštarijo h Lovrence jen smo se deli okule mize. Nanka ano bučo vina še nismo klicale, je vre pršla žena vod Nemca, de nej gremo h nem domu. Blik blok hau hop je della okule nas po nemšku, dokler nejsmo obluble, de pridemo na kosilo h Nemce. V oštarije smo ble malo cajta, spile smo vino jen šle nared revižeto po vase. Smo tli vit ščedenc jen pumpo, kaku so poflikale letos. Desete bret je pelo avto v garažo h Mince kaporavke, potle smo šle vit pumpo na lice mesta. Pumpa je lepu narjena, samo vode ne buo, kadr buo burja. Šle smo na ščedenc ogled. An muoš, nrbrš je biu Pjero Kakovčen, je povev, de so poflikale ščedenc vod znotraj s cementom kot star šulen. Za tisto delo de sta bla dva kapeta, jenžener jen še delavce. Aneh osm dan je blo na nogah tu veliko podjetje jen velike špeže so ratale. Jen voda kaže bet samo za opasilo; za Svet Jerne jen Majenco je opasilo v Mačkoleh, tabet oprejo pumpo jen še ambet o bandime, ke delajo žonto. Reko sn unme može, de ble mogle spelet vodo ses Draje, be biv mir jen be bla voda anka, kadr buo burja pihala.

Biu je vre podan; šle smo h Nemce dol v klanc. Nemc nam je salutiro, jes pej sn komandiro mojm ledem: Salutirt reks front! Potle je prašo: Vos is najes? Jes sn me poveu vele, de sn zabogato, de jemen avtomobil v garaže jen de je Deseti bret ze šoferja. Pole je šofer prašou Nemca, de kaku se jema. Je reko: Niks gut. Zelja ne buo nanka za delavce, čebula je ostala vsa zaperjena zarade šuše. Tistem konfežjone je pršo ordinanc. Nemc je reko: Majne ordinanc niks ferštejne tajč. Pej zetu je biu ordinanc grubu kontent, ke je Matilda znala po njegovo.

PODLISTEK.

Tožila ga je.

(Priredil Svitoslav)

Kdo? Koga? I kaj še niste slišali? Štefinova Jera Reparjevega Andreja. Čakajte, to vam moram pa povedati.

Štefinova Jera je dobila po svojih lepo nezadolženo posestvo. Mejilo pa je na Reparjevo kmetijo, kjer je ravno tudi stari Repar prepustil skrbi in težave gospodarja svojemu sinu Andreju. To boste gotovo verjeli, če povem, da sta se Andrej v vas in žačel govoriti o tem in skrivaj, tako da drug druzega misli nista poznala. Jera je že čakala predpustom dan za dnevom, kdaj bo prišel kaj Andrej in Jera rada videla, seveda na onem, posebno pa o katekizmu in sicer najprvo o zadnjem sv. zakramentu. Andrej je že davno na kaj takega mislil, a bil je zelo zadolžen in bal se je, da ga bo Jera brez usmiljenja zavrnila. Take sramote si spet ni želel nakopati. Sklenil je trdno, da Jere ne sme drug dobiti kot on, a mislil je še počakati, da dobi kaj več poguma in mu morda Jera sama kaj namigne. A Jera je bila že toliko ponosna, da je rekla, da ponujala se ne bo nikomur.

Tega ji tudi res ni bilo treba. Saj so se pred pustom skoro vsak dan zglaševali snubci pri Štefinovih, mladi in stari, veliki in mali, krevljasti in ravni. In čim več snubcev je stopalo mimo Reparjeve hiše, tem tesnejše je bilo Andreju pri srcu. Neko nedeljo popoldan je gledal skozi okno in naštel je ravno pol tucata nevarnih tekmecev. To je bila pa že prehuda zanj! Lotevala se ga je misel, da bo potreba na Jero kar pozabiti, a to bi bilo nemogoče. Skušal si je nekoliko pomiriti vest in si vzbuditi novega poguma, a storil je pri tem prvo veliko neumnost v svojem življenju. Začel je malo zabavljati čez Jero in njene snubce, kar samo na sebi še ni bilo tako napačno. A v sobi je bila slučajno vaška, živa pošta v podobi silno zgovorne Torjevke, ki bi bila brez klepetanja in prenašanja novic težko živela. Ta je planila na Andrejeve besede ko mačka nad miško. Posebno hlastno je pograbila Andrejeve besede, ko je rekel: «Vsak je tepec, ki snubi Jero; saj ne rečem nič, kar vem, to pa le vem».

To je bilo nekaj za Torjevko. Silno se ji je začelo mudíti in kar na kratko se je poslovila in hitela razlagati svoji prijateljici Korenki, kar je ravnokar zvedela. Korenka je povedala brž Jerački in če je vedela ta, potem je čez en dan vedela gotovo vsa fara. Seveda je bila govorica vedno večja, vedno bolj skrivnostna in zapletena in čez štirinajst dni je že vedela vsaka ženska cele litanije slabih reči od Jere.

Kmalu je o tem zvedela tudi Jera; seveda ji tudi ni ostalo skrito, kdo jo je prvi obdolžil takih reči. To jo je silno bolelo tembolj, ker Andreja še vedno ni pozabila. A sklenila je, da ga od sedaj naprej niti ne pogleda, niti ne odzdravi, kar je tudi storila, če tudi zelo težko. Andreju je Jerino obnašanje upihnilo zadnje upanje, da bi bila Jera kedaj njegova žena. A prišlo je še nekaj hujšega. Čez nekaj dni je dobil povabilo od sodišča, naj se pride zagovarjat zaradi razžalenja časti Štefinove Jere.

Ves preplašen se je Andrej hitro praznično oblekel in jo mahnil k Jeri na dom. Ko ga je pa Jera zagledala že od daleč, je smuknila v hišo, zaprla vežna vrata in jih zaklenila. Andrej je trkal in klical, klical in trkal, a ni bilo odgovora in tudi vrata so ostala zaprta. Moral je oditi z težkim srcem domov. Naslednji dan je zopet poskusil svojo srečo, a zopet zaman.

Dan sodnijske obravnave se je približal. Ves potrt je stopal Andrej proti trgu in vse okrog njega se mu je zdelo, da žaluje z njim, dasi je bil ravno ta dan lep in solnčen, kot že davno nobeden. Le prehitro se mu je zdelo, da je dospel do okrajnega sodišča.

V sodnikovi pisarni je že dobil Jero, Torjevko, Jeračko in še šest drugih prerokinj.

Sodnik je pričel z obravnavo:

«Ste vi Andrej Repar, posestnik v Leskovjah?»

«Da, gospod sodnik».

«Tukaj navzoča Jera Štefinova vas toži, da ste jo obrekovali in ji škodovali na časti in dobrem imenu».

«To je vse samo laž, gospod sodnik. Še svoj živ dan nisem rekel žal besede o Štefinovi Jeri. Vedno sem o njej najboljše mislil in govoril!»

Sodnik je na to zaslišal in zaprisegel priče. Odkod so zvedele, da je Andrej

Po kosile je prnesla Koroca vrč masla za namazat avto. Pole smo šle v Osp jen na Črnekau, pej skuze Kastevc v Socerb. Nemc je šo z name pej smo se menle vsesort, kaku je blu ambet ne svete, na opasile na Zročke, na plese v Črnemkale jen druje reči. Jen de je zdej taka moda, pupe te ostrižene so jele nezaj čepavet lase, jen devajo vrh buče ko an rep vod konja.

Nambart smo ble v Socerbe. Šofer je šo čupet tabak v trafiko h Franete Novakovme. Pršo je nazaj z municijo jen zečnu krgat fajfo. Matilda me je nažgala jen začnlo se je kadet, ko de be gorelo brinje socerblansko vse, kar ga jemajo na krase. Mežnar je mislu, de gori komunska šiša, teku je brencat v turen jen ves fulk je biu tem šipe na «gic place». Pol smo šle v oštarijo h Tonje, smo se prpile jen zečnli pojat tisto pesem od štenjakov. Pej so zečnli grdo gledat jen nambart smo se znajdli ven z vasi. Šofer je s fedigo rešo naš avto jen vodbežale smo.

An druje bot pej bom povev, kaku je zdej življenje na Plavjah.

Deseti brat v ciganskem brlogu.

«Bežite, tecite, cigani gredo; v rjavih bisagah otroke neso!» Tako so mas strašile naše dobre mamice, ko smo se včasih še kot paglavci potepali po vasi. Zato pa ne smete misliti, da smo se ciganov bali, kaj še! Ko je prišla v vas kaka ciganska družina z bisagami, kljuseti in medvedi, bili smo takoj pri njih, čudeč se, kako so znali kosmatinci plesati po taktu hreščeče lajne. Ti so bili ene vrste ciganov; drugi so hodili od hiše do hiše ter brenkali na citre in harfe; tretji pa, in teh je bilo največ, so hodili samo za to v vas, da so kaj pouzmali. Marsikje so zmankali prašiči, kuretina ali pa celo «kalceta» kake stare babice, v kateri je hranila svoje trdo prislužene groše. Vse te tatvine so pripisovali, upravičeno ali neupravičeno, ciganskim tolpam. Zato so te uboge Adamove otroke biriči in žendarji gonili brez usmiljenja, včasih prav po nečloveško iz kraja v kraj. Da so pa cigani otroke kradli in jih prodajali, se mi zdi neverjetno, čeprav sem bral v Jurčičevem romanu «Jurij Kozjak», da je cigan Marko ukradel Kozjakovega sina in ga prodal Turkom za janičarja. Če bi pa hotel našteti vse ciganske grehe, bi predaleč zašel, mislim torej, da je dovolj o ciganih.

Za nameček bom pa povedal, kako se mi je godilo letos v ciganskem brlogu.

Letos so imeli, hvala Boga, Lokavci dobro «bendimo» Grozdja je bilo kakor brinja in zrelo je bilo, da se je kar cedilo, kakor med iz satovja. Iz tega grozdja so napravili Lokavci dobro vinsko kapljico, ki slovi že od nekdaj. Da se bo točila ta vinska kapljica, prav taka kakor jo je Bog dal, v krčmi «pri Muhi», mi je povedal «Pepo brez doma». Te kapljice sem se tudi jaz na lokavski semenj 9. t. m. pošteno nažehtal. Že davno je odzvonil lokavski mežnar zdravo Marijo, ko sem jo mahnil proti Sežani. Do «Siletove kave» je šlo še dobro, čeprav sem se opotekal; buče si pa vendar nisem razbil! Ko sem se pa prijugal črez lokavski konfin, zavrtelo se mi je v glavi, da nisem vedel kod štorkljam. Ko tako vrtoglavim dalje — povedati moram, da sem se prav takrat pošteno počil v desno koleno — zapazim v precejšnji daljavi na gmajni velik ogenj, podoben kresu. Firbec me je gnal, kaj mora to biti. Pobožno sem se prekrižal, segel v žep, če še tiči v njem moj pipec in hajdi naprej! Ravno je priplula luna izza oblaka, ko sem bil na cilju. Nisem sicer strahopetnež, vendar me je obšla «kurja polt», ko sem zagledal strahovite postave, sedeče okrog ognja. S prva sem mislil, da so rokovnjači. Ko sem se pa nekoliko razgledal, sem videl, da so navadni ogerski cigani z «mesingastimi knofi». Ujunačim se ter jih pozdravim po turško: «Salem Alejkum!» Prileten starec, sedeč na trhlem štoru poleg ognja, mi migne z roko, rekoč: «Ne boj se, bratko! Idi bliže!» Ob enem brcne mladega cigana, ki je sedel poleg njega raz sedež ter mi odkaže prostor poleg sebe. Sedel sem, skrbno se oziraje na vse strani, da bi od kje ne prilezel črez moje rame kak «hribolazec», brez katerih cigani baš niso. Ko sem starcu ponudil tobak — fajfo je itak sam imel — postala sva prijatelja. Iz svoje umazane torbe je privlekel precejšnji kos špeha ter mi ga ponudil. Jedel sem ga, čeprav ne rad, da se nisem zameril ciganskemu poštenjaku! Potem mi je začel piskati na ušesa v pokvarjeni hrvaščini o nekakih konjskih kupčijah, kar me seveda ni mnogo zanimalo. Zanimala pa me je tembolj ciganska družba, katere gost sem postal.

Okrog ognja, ne daleč od naju, je sedelo še troje mladih ciganov in dvoje ciganskih devic, že v zadnjem krajcu. Vsi so bili še dobro oblečeni. Poleg devic je sedela sključena babnica. Babnica, kakor tudi njene hčere, če jih smem tako imenovati, so imele v dolgih, kot oglje črnih laseh, vpletenega mnogo bakrenega in srebrnega denarja; okrog vratu in v zapestju so imele steklene korale, kar posebno «šacajo» cigani. Vse to je dobro pristojalo njih kričeči ciganski noši. Tudi otročajev se tu ni manjkalo. Trije cigančki so se prepirali na vegastem, s cunjami pokritem vozu, pri katerem je bilo privezanih dvoje mršavih kljuset. Kakih osem let star paglavec pa je kadil kot turški paša iz ogromne fajfe.

Okrog jutra sem se poslovil od ciganov. Zgovarjal sem se, da se mi mudi ter da imam še dolgo pot. Stari cigan «kučegazda» mi je na vse kriplje prigovarjal, naj ostanem še pri njih. Toda jaz se nisem dal preprositi, ker sem se bal, da bi prišli možje postave ter nas odgnali vse skupaj v špehkambro.

Kako živimo.

Malemu listu pridejo včasih dopisi osebnega značaja, ki jih ne moremo priobčiti kot krajevne dopise. Ker je pa vendar dobro, da se na to ali ono reč opomni vsaj splošno, denemu tu vkup več takih zadev, o katerih naj bralci razmišljajo. V takih podobah namreč odsevajo napake, ki niso le ene osebe, ampak žal bolj razširjene kakor se morda misli.

Čez ženo pijanko smo dobili že ponovno dopise. Družina je zanemarjena, otroci slabo gleštani, slabo hranjeni, mož žalosten in obupan, ona pa se ustavlja po gostilnah kakor «furman» in zapravlja, kor je družina pridelala in privarčevala. Moškim se taka figura gabi, zato ni čudo, če bi radi kako določeno osebo v Malem listu postavili na sramtoni oder. Toda mi bi radi opozorili može na eno drugo reč: Kdo pa je kriv, da se je pijančevanje zaneslo tudi med ženske? Kriv je največ slabi zgled moškega sveta, ki misli, da ima za nekatere pegrehe posebno predpravico. Ko se hoteli Judje neko grešnico kamenjati, je rekel Jezus: «Kdor je brez greha, naj prvi vrže kamen vanjo». Utihnili so in se osramočeni razgubili. Ženi pa ni rekel, da je prav delala, ampak: «Pojdi in *nikar več* ne greši!»

Še več dopisov nam prihaja o *dekletih*. Ne samo v splošnem, ampak zelo velikrat se hoče s prstom pokazati na «tistole». So pa včasih stvari, ki vzbujajo stud in grozo. O nekem dekletu pišejo, da se v fantovski družbi norčuje iz duhovnika in javno pripoveduje, da pri spovedi taji grehe, ki se med kristijani ne imenujejo radi. Pa vendar k spovedi hodi in se dela nedolžno ovčko. — Potlej pa dekleta plesavke, pa kakšna «žejna» vmes, pa druge slabše.... Spustimo zastor!

Družinski prepiri. Stari in mladi se ne morejo. Stari oče bi rad zeta dal v cajtenge, razložil noter vso svojo pravdo in postavil mladega na pranger. Neki župnik, vršeč svojo dušnopastirsko dolžnost, je hotel posredovati v neki družini. Stari ga zato v dopisu zmerja z besedo «kurnik», kar dokazuje, da je včasih hudobija tudi pri starcih. Ker advokat ni hotel pravde prevzeti, se huduje tudi nanj. — Večkrat se kajpak godi krivica starim. Hiša je premožna, stari oče ali stric, ki je vse življenje delal, pomagal, zbiral in varoval, je potisnjen v kot, pod stopnjice kot sveti Aleš, ali v hlev na listje. Vendar hiša hoče veljati za krščansko. Čudna vera to krščanstvo! — Kaj pa tisti starec, ki vsak večer tisočake prešteva in poljubuje, sin pa mora drugod posojila iskati? — Ali pa tisto babje gnezdo, kjer so zeta za hlapca ponižali.

Razumeli boste, da te vrste dopisov ni mogoče objavljati pod imenom določenega kraja, še manj pa z imenom oseb. Tudi ne bi tega pisali samo v nasičenje radovednosti. Zdi se nam prav, da napake imenujemo napake in greh naj se zove greh: še bolj pa želimo, da se napake popravijo in greh jenja. Tako mislimo, da vršimo prav svojo časnikarsko dolžnost. Opozarjamo pa tudi dopisnike, naj se kar moč varujejo takih osebnosti in raje poročajo tem več o rečeh, ki zadevajo javnost.

Smešnice.

Nisem rekel. «Slišal sem, da ste se drznili včeraj izraziti se v neki družbi, da sem jaz umstveno omejen človek. Ali je to res?»

«Res je, toda jaz tega nisem rekel».

Od mame slišal. Mati: «Daj lepo teti roko, Slavko! In kako se reče, ko teta odhaja?»

Slavko: «Hvala Bogu!»

Ni ji za šale. Brat: «Zelo se veselim, da pride drevi gospod dotkor k nam na večerjo, ker je vedno tako šaljiv».

Sestra: «O, če bi kaj kmalu resno začel!!»

Kateri je hujši. Dva soseda sta se prepirala. «Še hišo ti bom zažgal, ti lump ti» se je drl prvi.

«In če bo pri tebi gorelo, bom pomagal gasiti, pa boš ob zavarovalnino, ti falot ti», je vpil drugi.

Prezgodaj siten. Mlad fantalin sedi v brivnici ter čaka, da pride na vrsto. «Ej, gospod brivec, kaliko časa bom pa še čakal na britje?»

Brivec ga pogleda bliže in pravi: «Mladi gospod, vsaj poldrugo leto še».

Slab recept. Zdravnik dr. Učeni je imel navado, da je zapisoval zdravila na listič, ki mu je slučajno prišel v roke. Nekoč pograbi z roko neko staro brzojavko ter napiše nanjo recept za staro gospo, ki je prišla k njemu. Gospa pogleda list, toda na napačni strani, in kako se prestraši, ko bere: «Pogreb v nedeljo popoldne ob treh».

Tu je pamoč lahka. Profesor je bil zamišljen v svoje delo, ko nenadoma vstopi njegova žena vsa iz sebe: «Ti otrok je spil črnilo, kaj naj storim?»

Profesor (sanjaje): «Piši s svinčnikom»

To jo pa res! Tujec: «Kako pridem najhitreje na kolodvor?»

Čevljarski vajenec: «Če boste kolikor mogoče tekli!»

Moda. Starejša gospa v kratkem krilu, spodobno oblečeni mladi gospodični: «Vi gospodična, imate že 16 let? Potem boste pa kmalu smela nositi kratka krila!»

Nekoliko predčasom. Vlomilec je vlomil v stanovanje in si je nabral bogat plen. Skočil je z okna dol, pa o smola! Skočil je naravnost pred mimo prihajajočega policista. «Aha, zdi se mi, da pridem ravno o pravem času», reče policist. «Ne, gospod, malo prezgodaj ste prišli».

Po čem je lira?

Dne 23. novembra si dal ali dobil:

Za	100 dinarjev	31.10	L
»	100 čeških kron	54.35	»
»	100 franc. frankov	72.10	»
»	100 švicarskih fr.	353.50	»
»	100 nemških mark	435.75	»
»	100 avstr. šilingov	255.—	»
»	1 dolar	18.15	»
»	1 angleški funt	89.10	»

tako in tako govoril? Zdaj se je pričel nad vse zajemljiv prizor. Druga je valila krivdo na drugo. Jeračka na Korenko, Korenka na Torjevko, tej je začelo pa presti in ji iti za nohte. Morala je namreč povedati resnico, da je namreč Andrej rekel, da je vsakdo tepec, ki snubi Jero. Ne reče sicer nič, a on že ve, kar we.

«Kaj pravite k temu?» vprašal je sodnik Andreja.

«No, to je pa res, tako sem rekel; a o Jeri nisem rekel žal besede, torej bi me lahko tožili snubci, ne pa Jera».

«Pa si tudi rekel, da veš marsikaj o meni!» se je oglasila Jera.

«Ne, jaz sem samo rekel, da vem kar vem, tebe nisem omenil pri tem».

«No, kaj veš pa vendar tacega?»

«Marsikaj!» zasmejal se je Andrej poredno, ki je medtem postal že precej pogumen». Vem n. pr. da je sedem svetih zakramentov, da je sneg mrzel, krop pa vroč in še več takih reči!»

«Tu ni kraj da bi norce uganjali. Vi ste rekli, da veste nekaj o Štefinovi Jeri. To hočem od vas zvedeti», zahrumel je sodnik.

«Da, da tudi o Jeri vem nekaj!»

«Ali imate priče zato?»

«Seveda jih imam!»

«Torej povejte hitro, kar veste slabega o Jeri Štefinovi!»

«Kdo je pa rekel, da vem o Jeri kaj slabega? Saj sem že rekel, da vem o njej samo dobre stvari. Saj je tudi pridna in prijazna, kot jih je malo».

Jera je pri tem zardela do ušes.

«S svojim govorjenjem ste namigavali, da veste o Jeri Štefinovi nekaj slabega, nepoštenega, s tem ste ji škodovali na dobrem imenu in ji otežili možitev».

Pri teh besedah se je Andrej glasno zasmejal.

«Kaj možitev sem ji preprečil? Saj se omoži, kadar se hoče in vzame kogar hoče. Saj jih dobi lahko deset na prst in vsak je lahko vesel, da jo dobi!»

Jera je še bolj zardela.

«Zakaj ste pa rekli torej, da je vsak tepec, ki misli njo dobiti za ženo?»

«To sem pa rekel, ker nekaj vem!»

«Sedaj je pa dovolj šale, govorite resno ali pa greste v zapor, «zagrmel je sodnik nad Andrejem.

«Gospod sodnik, tega ne morem povedati tu vpričo. Jeri bi že davno rad povedal, pa se nisem upal. Danes imam pa pogum in bi ji tudi razodel svojo skrivnost, če bi šli vi gospod sodnik in pa priče vun, da bi bila sama!»

«Kaj pa vendar mislite? To je vendar sodnijska obravnava, ne pa predpustna šala».

«Tedaj ne povem nič.»

«Torej greste v zapor!»

«Čeprav».

«No, povej no, če ni nič hudega», prigovarja mu Torjevka.

«Če ne poveš, potem bo lahko še bolj jezna, ker potem si lahko Bog ve kaj mislimo o njej», pritrjevala je Korenka.

«Jera, ali smem povedati? Saj ni nič slabega o tebi, pa vendar ne vem, če smem».

«O meni lahko poveš vse, kar veš», dejala je Jera pol jezno pol radovedno.

«Toraj kaj veste?» priganjal je sodnik.

«Vem, da je Jera pridna in poštena dekle. Vem tudi, da ne bode dolgo, ko se bode omožila, vem pa tudi, kar si nisem upal povedati, da jo ima rad in da bi jo rad dobil za ženo, ker vem, da tudi ona mene do sedaj ni sovražila, zato sem rekel, da je vsakdo tepec, ki hodi za njo. Bil sem namreč do sedaj trdno prepričan, da bo ona le z menoj srečna in z nobenim drugim».

Andrej se je po teh besedah globoko oddahnil, Jera pa si je zakrila obraz z robcem.

«Ali to tudi lahko dokažete?» izpraševal je sodnik dalje.

«Dokazati pa tega ne morem, gospod sodnik. To lahko dokaže samo Jera, če hoče, če neče naj pa pusti; potem me pa le zaprite, čim delj tem bolje, in najljubše mi bo, če me zaprete za celo življenje».

«Kaj pravite vi k temu, Jera Štefinova?»

Jera ni na sodnikovo vprašanje ničesar odgovorila. Skrila je svoj obraz še bolj in začela jokati.

Sodnik je čakal nekaj minut, potem pa je dejal: «Jera Štefinova ali umaknete svojo tožbo?»

«Umaknem, umaknem», pritrjevala je Jera veselo.

Obravnava je bila končana. Jera in Andrej sta si podala roke v znamenje, da sta si zopet prijazna in par tednov pozneje sta bila oklicana.

Gospodarstvo

Iz perotninarstva.

Pripravite kurnike za zimo. Čez zimo je treba skrbeti za čistost in snago v kurnikih. Sedaj, preden nastopi mraz, jih moramo temeljito osnažiti, če so okuženi s pršicami, skrbno izprati z vrelo sodovo raztopino in nato pobeliti z apnenim beležem. Tla potrosimo s svežim peskom, da se v njem kokoši kopljejo. Okna očistimo in zadelamo vse špranje, skozi katere bi lahko prihajal mraz v notranjost. Kurniki morajo biti pozimi topli, da v njih perutnina ne zmrzuje.

Perutnina rabi pozimi toplote. Vsaka žival potrebuje pozimi več toplote za ogrevanje svojega telesa, ker je zunanji zrak mrzel. Proti mrazu se varujejo živali z močnejšo in gostejšo zimsko dlako, ptiči pa z gostejšim perjem. Domača perutnina prav tako, toda v manjši meri nego divje ptice, ker je že omehkužena. Zato morajo biti kurniki topli in tudi hrana rajši bolj topla in tečnejša. Vode jim damo nekoliko mlačne. Če se perutnina nahaja v mrzlem prostoru, rabi mnogo hrane za razvoj toplote, kar gre pa v škodo nesenja jajc in debelosti.

Tudi pozimi nesejo kokoši jajca, moramo jih pa primerno oskrbovati. Predvsem skrbimo za tople kurnike, potem za toplo hrano in mlačno vodo. Hrana ne sme biti samo zrnata, ampak mešana, predvsem beljakovinasta, mesnata. V ta namen nam zelo dobro služi ribja moka. Pa tudi surove, neprekuhane kosti, ki jih zdrobimo ali na drobno stolčemo, nam dobro zaležejo. Vsi kuhinjski odpadki, posebno mesni, tvorijo dobro pičo za kokoši. Toda samo taka hrana tudi ne zadostuje, kajti kokoši hočejo tudi kaj zelenega. Zato jim pokladamo odpadke od solate, zelja, ohrovta in podobno. Tudi repa in pesa kaj dobro hasnijo kokošim. Ne pozabimo primešati piči nekaj klajnega apna, ki ga živali rabijo za napravo jajčne lupine.

Dobre jajčarice si vzgojimo, če vzamemo za podloženje jajca tistih kokoši, ki začnejo prve nesti, oziroma tistih, ki so nam čez leto dale največ jajc. S tako odbiro si zboljšamo svojo domačo rejo od leta do leta. Naravno, da moramo vsaj vsako drugo ali tretje leto menjati petelina, da ne nastane krvno sorodstvo. Tudi petelina izberemo od priznano najboljših jajčaric.

Kako določimo starost pri perutnini? Pri petelinu nam najbolje kaže starost ostroga na nogah. Do pol leta starosti je komaj vidna bradavica, do enega leta zraste 1 cm. vsako nadaljno leto priraste do 1 cm. Po tretjem letu se skrivi navzgor. — Mlade kokoši še nimajo popolnega perja, mehko svežerdečo rožo, fine, gladke ušesnice in prav tak podbradek; noge so pokrite kakor s finimi luskinami. Noge starih kokoši imajo debele luske in kremplji so topi; roža, ušesa in podbradek so bolj nabrani v gube.

Vitamini.

Vitamini so neke vrste hranilnih snovi, zvezanih z beljakovino, in so za zdravje našega telesa neobhodno potrebni. V splošnem razločujemo troje vrst vitaminov, ki jih označujemo z črkami A, B in C. Vsaka teh vrst ima v človeškem telesu svojo posebno nalogo in če jih ni dovolj na razpolago, občutimo to na zdravju. Vitamini se razvijajo v rastlinstvu pod vplivom solnčnih žarkov ter prihajajo v živalstvo potom zelene ali okisane krme, nikakor pa ne potom suhe krme, sena ali slame. Zato tudi opazimo, da okisana krma bolj prija živini pozimi nego samo suha klaja. Če posušimo travo v seno, tedaj zginejo vitamini; pri okisanju sena ali zelene krme sploh ostanejo ti ohranjeni in preidejo potom te krme v živalsko telo. Živina se torej ob taki klaji bolje redi. V naših krajih imamo za zimo precej take krme, ki vsebuje ohranjene vitamine, n. pr. peso, repo, korenje, krompir. Morali bi samo malo več pozornosti obračati še na okisanje krme in sicer je za okisanje dobra tudi slabša krma, ker se pri tem pretvarjanju snovi omehčajo tudi taka hranila, ki so drugače slabo prebavna. Vsak živinorejec tudi zna, posebno občutijo to tudi naše gospodinje, da krava mnogo boljše molze po zeleni ali okisani krmi in po korenju in gomolju, kakor pa po sami suhi klaji. Temu ni samo vzrok vegetabilna (rastlinska) voda, ki se nahaja v teh krmilih, ampak v veliki meri tudi vitamini, ki so za zdravje živine neobhodno potrebni.

Vitamini prihajajo potom zelene krme tudi v mleko. To nam pojasni razliko mleka, ki nastopi spomladi, ko se menja suho krmljenje s sočno zeleno krmo. Za otroke je boljše mleko, nastalo potom zelenega krmljenja, kakor pa ono, ki ga dobimo pri suhi krmi. Pa tudi tako mleko, ki ima v sebi precej vitaminov, postane manj vredno, če ga predolgo kuhamo, ker pri tem zatremo vitamine.

Za človeško zdravje so potrebne vse tri vrste vitaminov A, B in C, vendar najvažnejši med njimi je C. Posebno pri rasti otrok igra ta posebno vlogo in če ga ni, postane ta manj odporen, vsak čas boleha, trpi na vročici, na sopilih i. dr. Tak otrok se počasi in slabo razvija. — Vitamin A je bolj navezan na tolščo in je takisto potreben za rast otroka, a vendar ne tako važen kakor vitamin C. Vitamin B je v zvezi z rastlinstvom. Ako ga ni, zboli živčevje. Vitamin A nadomestujemo s surovim maslom, vitamin B z namočenim prepečencem in vitamin C z uživanjem zelenjave in sadnih sokov. Taka hrana je dobra za dojenčke kakor tudi odstavljeno deco. Sadje igra pri prehrani otrok velevažno vlogo, vsled tega mu moramo posvečati večjo pozornost. Posebno sadni sokovi so za malo deco velike važnosti. Da bi se pri nas namesto takih množin sadjevca in sadnega žganja pripravljale večje količine suhega sadjevca, sadnih sokov in mezge, bi bilo za naše narodno zdravje veliko večje koristi.

Pozor na bankovce. Opozarjamo, da vsi bankovci po 25 lir, ki jih je izdala država ali italijanska banka (Banca d'Italia) ali neapeljska banka (Banco di Napoli) ali sicilijanska banka (Banco di Sicilia) zgubijo dne 31. dec. 1927 veljavo. Državni bankovci po deset in pet lir stopijo iz zakonitega obtoka dne 31. dec. 1927 in bodo zgubili svojo veljavo 30. junija 1928. Bankovci po 1000, 500, 100 in 50 lir, izdani od neapeljske banke in od sicilijanske banke so bili odtegnjeni iz zakonitega obtoka dne 30. junija 1927 in bodo zgubili svojo veljavo dne 31. decembra 1930. Do tega dne jih bodo vsi denarni zavodi brez obotavljanja sprejemali. Naj opomnimo, da bankovcev, ki so odtegnjeni iz zakonitega obtoka, zasebniki sicer niso dolžni sprejemati, pač pa jih sprejemajo denarni zavodi in drugi uradi.

Semenj v Bujah 25. X. Prignanih: 201 vol, 172 krav, 26 telet, 16 konj, 5 mul, 264 oslov, 281 prašičev, 7 ovac, 6 koz. Cene: voli 260-300, krave 200-250, teleta 350-400 po živi teži; mule 800-1200, osli 300-600, prašiči 100-150, ovce 100-140, koze 120-150 glava.

Cene po Istri. *Črno vino*: Piran 220, Buje 230-240, Kaštelir 200-220, Buzet 200, Završje 210-230. *Belo vino*: Piran 210, Buje 200-280, Kaštelir 180-200, Buzet 190, Završje 200. *Olje*: 9-12 lir liter. *Pšenica*: 107-130. *Koruza*: 80-100. *Goveja živina* po živi teži 200-350, *teleta* 380-525, *ovce* 230; *prašiči* za rejo 70-150 glava, klavni 5-8 lir za kg mrtve teže.

Stalne cene. Faš. zveza trgovcev je sklenila, da se vpeljejo v Trstu po vseh trgovinah stalne cene; «glihanja» torej ne bo več; kdor ne bo hotel dati «toliko», bo moral reči «Z Bogom, srečno!» in iti drugam poskušat. Ta način ima veljati od 21. t. m. dalje. Vsak trgovec bo moral imeti na vidnem kraju listek z napisom «Stalne cene» (prezzi fissi). Bomo videli, če se bodo res držali tega ali ne.

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrdka Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

Izšel je
ŠTOKOV
VEDEŽ
za leto 1928
cena v platno vezan L. 3.60

ETERNIT
Zaloga - TRST
TRIESTE VIA TRENTO ŠTEV. 16. (Pri evangeljski cerkvi) - Shranite naslov!

Lepa knijžnica
je kras slovenske hiše. Pa ni dovolj, da imaš v hiši mnogo knjig. Treba je, da so vse vezane, kajti samo tako se bodo dolgo ohranile. Kje naj bi jih vezali? V Katoliški tiskarni v Gorici, Riva Piazzutta 18.

FRANC SAUNIK
GORICA - Via Carducci 25 - GORICA
Velika zaloga kmetijskih strojev znamke Mayfarth, slamoreznic, plugov, itd. šivalnih strojev in dvokoles.
Lastna mehanična delavnica.

Trgovina z železnino
WEISS
TRST - Via Udine štev. 67.
Prodaja po najnižjih cenah štedilnike (šparherde), peči, cevi in kljuke za odpeljavo dima, železne plošče in obroče za štedilnike, železje za vrata in okna, orodje, vijake, žeblje itd. — Kuhinjsko posodo, aluminijasto, emajlirano, porcelanasto. Stekleno posodo. Oljnate barve. Igrače. Metle in krtače.
Brez konkurence! Najnižje cene!

LEKARNA
CASTELLANOVICH
(Lastnik F. Bolaffio)
TRST
Pri Sv. Jakobu.
Via dei Giuliani štev. 42

Jakob Bevc
urarna in zlatarna
TRST, Campo S. Giacomo št. 5
ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.
KRONE plačuje više kot vsi drugi.
ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Najvišje cene plačujem za
KOŽE
kun, zlatic, lisic, dihurjev, vider. jazbecev, mačk. veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.
D. WINDSPACH
TRST - Via Battisti št. 10 II. nadst. vrata 16
Telefon inter. št. 36-65.
Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Kje pa vi kupujete obutev?
Najboljšo čevljarnico v Trstu ima
Matija Pahor
Trst — Via Arcata 19 — Trst
:-: LASTNA IZDELOVALNICA :-:

Čevlji delani samo na roko
Tvrdka znana po vseh podeželskih sejmih.
Velika izbera.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.

Čevljarnica FORCESSIN
odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo
Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Zima prikima
ptičke spodi.
Do Forcessina
človek hiti.

Kdor zmrzovati
noče v nogè,
hitro nabavi
čevlje novè.

Cena je prava,
dobro blagò.
Vsi Forcessinu
hvalo dajò.